

**Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie komunikatu Komisji dla Rady, Parlamentu Europejskiego oraz Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie włączenia aspektów związanych z ochroną środowiska w normalizację europejską**

(COM(2004) 130 final)

(2005/C 74/11)

25 lutego 2004 r. Komisja postanowiła, zgodnie z artykułem 262 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie wspomnianej powyżej

Sekcja ds. Rolnictwa, Rozwoju Obszarów Wiejskich i Ochrony Środowiska, odpowiedzialna za przygotowanie prac Komitetu w tej dziedzinie, przyjęła swoją opinię w dn. 6 lipca 2004 r. Sprawozdawcą był **Antonello Pezzini**.

Na 411 sesji plenarnej w dniach 15/16 września 2004 r. (posiedzenie z dn. 15 września 2004 r.) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny przyjął jednogłośnie następującą opinię:

## 1. Wstęp

1.1 Problematyka dotycząca uwzględnienia w procesie normalizacji prawa europejskiego aspektów związanych z ochroną środowiska należy do priorytetów, które Komisja określiła w 2001 roku w Strategii Zrównoważonego Rozwoju Unii Europejskiej <sup>(1)</sup>, co do której Komitet miał okazję wydać w listopadzie 2001 roku swoją opinię <sup>(2)</sup>. Wspomniana strategia zmierza do wypracowania równowagi pomiędzy aspektami ekonomicznymi, społecznymi i ekologicznymi oraz do wzmocnienia zasady ustanowionej w Traktacie WE <sup>(3)</sup>, mówiącej o włączeniu wymogów w dziedzinie ochrony środowiska do pozostałych obszarów polityki Wspólnoty. W VI Wspólnym Programie Działań na Rzecz Środowiska <sup>(4)</sup> zaakcentowano w związku z tym, że w trakcie prac technicznych związanych z normalizacją prawa europejskiego powinny być uwzględniane wymagania związane z ochroną środowiska.

1.2 Ponadto normalizacja techniczna może stanowić niebagatelny wkład w dzieło urzeczywistniania idei europejskiego rynku wewnętrznego, w pełni zintegrowanego z punktu widzenia realizacji postępu technicznego przyjaznego dla środowiska: godzi ona cel stworzenia do 2010 roku najbardziej konkurencyjnego obszaru ekonomicznego na świecie z rozwijaniem lepszej gospodarki o stale wzrastającym zatrudnieniu w rozszerzonej Europie, coraz silniej jednoczącej się pod względem ekonomicznym i społecznym, jak to zostało ustalone w strategii przyjętej w 2000 roku w Lizbonie przez szefów państw i rządów UE.

1.3 Z drugiej strony normalizacja techniczna realizowana w oparciu o zasadę konsensusu wszystkich zainteresowanych stron stanowi zasadniczy element realizacji polityki Wspólnoty, a w szczególności Zintegrowanej Polityki w Zakresie Produktów (IPP), co do której Komitet już wielokrotnie się wypowiedział <sup>(5)</sup> i w której normalizację uznaje się za potencjalny instrument zmniejszania oddziaływania produktów i usług na środowisko.

<sup>(1)</sup> COM(2001) 264 final.

<sup>(2)</sup> Opinia EKES 1494/2001 z 29 listopada 2001 r. i opinia EKES 661/2004 z 29 kwietnia 2004 r.

<sup>(3)</sup> Traktat WE, art. 2 i 6 (wersja skonsolidowana).

<sup>(4)</sup> Decyzja 1600/2002/WE z 22 lipca 2002 r.

<sup>(5)</sup> Opinia EKES w sprawie „Zielonej Księgi zintegrowanej polityki w zakresie produktów” (Dz.U. C 260 z 17 września 2001 r.) oraz opinia EKES 1598/2003 z 10 grudnia 2003 r. na temat komunikatu „Zintegrowana Polityka w Zakresie Produktów – Kształtowanie w oparciu o założenie ekologicznego cyklu trwałości”.

1.4 W kwestii normalizacji Rada 1 marca 2002 r. potwierdziła celowość istnienia zharmonizowanych norm w obszarach, dla których obowiązuje teraz „Nowa koncepcja”, podkreśliła znaczenie aktywnego uczestnictwa wszystkich danych zainteresowanych podmiotów i wyraziła zadowolenie z zamiaru opracowania przez Komisję dokumentu dotyczącego problemów normalizacji i ochrony środowiska.

1.5 Po tym posiedzeniu Rady Komisja określiła szereg kluczowych punktów, które zostały ujęte w dokumencie roboczym „Rola normalizacji we wspieraniu ustawodawstwa i polityki europejskiej”. Należą do nich w szczególności:

1.5.1 większy wkład normalizacji europejskiej w kształtowanie polityki i ustawodawstwa Unii w celu wzmocnienia, zgodnie z potrzebami zarówno społeczeństwa jak i przedsiębiorstw, rozszerzenia normalizacji technicznej na nowe dziedziny, takie jak usługi, technologie informacji i komunikacji, transport, ochrona konsumentów oraz ochrona środowiska;

1.5.2 zwiększanie świadomości szefów wielkich przedsiębiorstw oraz innych zainteresowanych stron, że normalizacja przynosi wiele korzyści dla świata biznesu, w szczególności ze względu na to, że mogą być podejmowane przedsięwzięcia mające na celu lepszy i łatwiejszy udział tych grup, a przede wszystkim przedstawicieli małych i średnich przedsiębiorstw, w procesie opracowywania norm;

1.5.3 zmiana obowiązujących ram prawnych normalizacji, tak aby stały się one bardziej zgodne z najnowszymi opracowaniami i wyzwaniem w dziedzinie europejskich norm technicznych, oraz upraszczanie przepisów prawnych i dążenie do „lepszego ustawodawstwa” <sup>(6)</sup> zgodnie z głównymi kierunkami polityki przemysłowej w rozszerzonej Europie <sup>(7)</sup> i priorytetami strategii na rzecz kształtowania rynku wewnętrznego na lata 2003-2006 <sup>(8)</sup>.

<sup>(6)</sup> Komunikat Komisji COM(2002) 278.

<sup>(7)</sup> Komunikat „Polityka przemysłowa w rozszerzonej Europie”, COM(2002) 714.

<sup>(8)</sup> Komunikat „Strategia rynku wewnętrznego – główne zadania na lata 2003-2006”, COM(2003) 238.

1.5.4 stworzenie stabilnych ram finansowych w celu oparcia normalizacji europejskiej na solidnych podstawach prawnych, gwarantując współfinansowanie przez Komisję i Państwa Członkowskie europejskich prac normalizacyjnych, infrastruktury europejskiej i większej synergii między CEN, CENELEC oraz ETSI;

1.5.5 wsparcie europejskich organizacji normalizacyjnych w celu wzmocnienia ich skuteczności w procesie opracowywania norm technicznych oraz popieranie opracowywania i stosowania standardów międzynarodowych w celu ułatwienia dostępu do rynków i handlu w skali światowej, uniknięcia tworzenia niepotrzebnych przeszkód w handlu i nadania normalizacji globalnego wymiaru.

1.6 Rozwijanie europejskiej kultury normalizacji technicznej ma ponadto zasadnicze znaczenie dla zagwarantowania skutecznego i zrównoważonego funkcjonowania rynku wewnętrznego Unii Europejskiej liczącej 25 Państw Członkowskich. Stąd też ważne jest, w szczególności w zakresie ochrony środowiska, podejmowanie działań zmierzających do szkolenia specjalistów oraz tworzenia i korzystania z odpowiednich banków danych, zapewniających włączenie aspektów związanych z ochroną środowiska w europejski system normalizacji, tak by nowe Państwa Członkowskie były również włączone w ten proces poprzez udział ich narodowych organizacji normalizacyjnych. Dlatego też ze względu na strukturę i wielkość przedsiębiorstw w tych państwach Komitet uważa za bezwzględnie konieczne aktywne wspieranie pełnego uczestnictwa małych i średnich przedsiębiorstw z całej rozszerzonej Unii Europejskiej w pracach standaryzacyjnych oraz przy wykorzystaniu istniejących europejskich norm technicznych.

1.7 Europejski system normalizacji technicznej, budowany w oparciu o zasadę porozumienia wszystkich zainteresowanych stron przy wypracowywaniu nowych standardów i dobrowolnego przystępowania przez nie do przyjętych norm okazał się bardzo sprawny oraz tak skuteczny i elastyczny, że można było opracowywać coraz więcej nowych norm. W 2003 roku ogólna liczba norm europejskich osiągnęła poziom około 13.500 aktów normatywnych, co ostatecznie pozytywnie odbija się na gospodarce, zmniejszając koszty transakcji handlowych, ułatwiając handel i wymianę, wnosząc wkład we wzrost konkurencyjności i większą innowacyjność. Kolejnym ważnym aspektem normalizacji jest zmniejszenie przeszkód w handlu na rynku wewnętrznym, a częściowo nawet na rynku światowym.

1.8 Zdaniem Komitetu te pozytywne cechy powinny być nie tylko utrzymane, lecz wręcz wzmocnione, co zostało już zaakcentowane w marcu 2002 roku we wnioskach Rady w sprawie normalizacji. To godne poparcia uwzględnianie aspektów ekonomicznych, społecznych i ekologicznych w procesie normalizacji nie powinno jednak w żadnym wypadku, w myśl opinii Komitetu, naruszyć istoty i głównych cech normalizacji, która powinna pozostać działaniem swobodnym, dobrowolnym i zgodnym. Dopiero takie cechy czynią normalizację skutecznym narzędziem w płaszczyźnie wewnętrznej i międzynarodowej.

## 2. Zestawienie głównych elementów komunikatu

2.1 **Cele komunikatu** Komisji można streścić w następujący sposób:

- uczulenie na konieczność regularnego uwzględniania aspektów ochrony środowiska w europejskim procesie normalizacji opartym na dobrowolnym działaniu zainteresowanych podmiotów;
- podjęcie stałych rozmów ze wszystkimi uczestnikami procesu normalizacji w celu opracowania konkretnych planów działania dotyczących: 1) działań w zakresie szkolenia i podwyższania świadomości; 2) organizowania i wspierania uczestnictwa w procesie normalizacyjnym wszystkich zainteresowanych stron; 3) systematycznego wykorzystywania wszelkich dostępnych instrumentów w celu uwzględniania w normach zagadnień natury ekologicznej; 4) ponownego określenia przez Komisję pełnomocnictw do normalizacji i specjalnych upoważnień dotyczących polityki w dziedzinie środowiska naturalnego i ekologicznych aspektów produktów;
- dokonanie oceny i stała kontrola procesu uwzględniania aspektów ochrony środowiska w normach europejskich w świetle wyników uzyskiwanych w czterech wyżej wymienionych obszarach.

2.2 Aby osiągnąć te cele, Komisja proponuje następujące działania:

- **na szczeblu zainteresowanych podmiotów:** propozycje działań uczulających; wymiana wypróbowanych metod postępowania w zakresie dokształcania i podwyższania świadomości; szerokie konsultacje w celu sformułowania wymagań normalizacyjnych; określenie priorytetów zmierzających do włączenia do norm europejskich aspektów związanych z ochroną środowiska; opracowywanie wskaźników uwzględniania w normach wymagań ekologicznych; określenie i koordynacja aspektów ekologicznych, którymi zajmują się europejskie instytucje normalizacji; wspieranie przez Wspólnotę europejskich grup interesów prowadzących takie działania; okresowe przygotowywanie raportów dotyczących sposobów wykorzystywania różnych instrumentów służących celowi uwzględniania w normach wymagań ekologicznych;
- **na szczeblu Państw Członkowskich, a w szczególności państw nowoprzyjętych:** działania wspierające dokształcanie zawodowe oraz podwyższanie świadomości; zbieranie i upowszechnianie informacji przez różne instytucje normalizacyjne; wspieranie i ułatwianie zadania wszystkim zainteresowanym stronom, w szczególności przedstawicielom zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego oraz instytucji publicznych aktywnie uczestniczących w działaniach na rzecz naturalnego środowiska, tak by mogły one w pełni uczestniczyć w procesie normalizacji; przygotowywanie raportów dotyczących działań podjętych w celu wspierania wymiany doświadczeń i dobrych praktyk;

— **na szczeblu Wspólnoty:** działania wsparcia finansowego przedsięwzięć mających na celu wspieranie projektów szkolenia i podwyższania świadomości, realizowanych przez europejskie organizacje normalizacyjne; stała obserwacja stanu w zakresie realizacji przedsięwzięć dokształcających i podwyższających świadomość; uwzględnianie, w razie potrzeby po zasięgnięciu opinii zainteresowanych stron, aspektów ochrony środowiska przy formułowaniu specyfikacji normalizacyjnych; wspieranie zainteresowanych stron na szczeblu europejskim podczas ustalania i koordynacji aspektów ochrony środowiska w europejskiej normalizacji; organizowanie spotkań w celu umożliwienia wymiany doświadczeń i dobrych praktyk, a także w celu przyjęcia wskaźników postępu w zakresie normalizacji europejskiej związanych w szczególności z ochroną środowiska naturalnego; stosowanie systemu stałej oceny postępów osiągniętych w wymienionych obszarach, przy czym metoda dokonywania oceny powinna być przynajmniej raz w roku oceniona przy udziale zainteresowanych stron.

### 3. Uwagi ogólne

3.1 Komitet przychylnie ustosunkowuje się do inicjatywy Komisji dotyczącej **pogłębionej refleksji nad możliwościami, szansami i sposobami** dotyczącymi włączania w europejskie normy techniczne nie tylko odpowiednich aspektów ochrony środowiska, ale również zrównoważonego wykorzystywania zasobów naturalnych oraz surowców niezbędnych do produkcji, wytwarzania, dystrybucji, konserwacji i ostatecznego usuwania/utylizacji wyrobów.

3.2 W związku z tym Komitet podkreśla znaczenie wdrażania **europejskiej kultury normalizacyjnej w obszarze techniki**, która gwarantowałaby skuteczne i zrównoważone funkcjonowanie rynku wewnętrznego Unii Europejskiej, oraz działań, w szczególności w dziedzinie środowiska naturalnego, mających na celu szkolenie ekspertów i tworzenie odpowiednich banków danych, które pozwalałyby na ocenę możliwości i sposobności uwzględniania aspektów ochrony środowiska w europejskim systemie normalizacyjnym, w tym również pod kątem nowych Państw Członkowskich.

3.3 W każdym razie zdaniem Komitetu jest rzeczą o zasadniczym znaczeniu, aby dobrowolność i takie cechy jak porozumienie, otwartość i przejrzystość procedur stosowanych dobrowolnie przez i na rzecz samych zainteresowanych, stanowiące **atuty procesu europejskiej normalizacji technicznej**, nie tylko nie straciły na znaczeniu, ale by były wręcz umacniane, również przy uwzględnieniu aspektów społeczno-ekonomicznych i ekologicznych.

3.3.1 Komitet zwraca uwagę na to, **że jest już wiele europejskich norm technicznych, które albo bezpośrednio odnoszą się do ochrony środowiska**, albo też uwzględniają związane z nią aspekty. Chodzi tu w szczególności o normy dotyczące istotnych aspektów trwałości produktów, znormalizowane metody kontrolno-pomiarowe, lecz również o normy techniczne dotyczące technologii chroniących środowisko i normy zarządzania ochroną środowiska, jak np. system EMAS, oparty na normie EN/ISO serii 14001.

3.3.2 Z drugiej strony Komitet z satysfakcją wskazuje na to, że europejskie instytucje normalizacyjne dysponują **odpowiednim instrumentarium do optymalnego uwzględniania aspektów związanych z ochroną środowiska** podczas standaryzacji norm technicznych. Przykładami mogą być

przewodnik IEC 109<sup>(1)</sup> w obszarze norm technicznych dotyczących produktów elektrotechnicznych i elektronicznych (z powodzeniem wprowadzony w 1995 r. i niedawno uaktualniony), zatwierdzona w 2002 r. norma ISO/TR 14062<sup>(2)</sup>, obowiązująca w obszarze opracowywania i rozwoju produktów, ponad 100 „Norm jakości dotyczących emisji i odporności” (ETSI/CENELEC), jak również Kodeks postępowania ISO/64 zaproponowany przez Help Desk Environment, jedną z komórek organizacyjnych Europejskiego Komitetu Normalizacyjnego (CEN).

3.4 Zdaniem Komitetu, powyższe rozważania są potwierdzeniem jego przekonania, że cel jakim jest skuteczne powiązanie aspektów ochrony środowiska z procesem normalizacji technicznej - w szczególności w odniesieniu do małych i średnich przedsiębiorstw - będzie łatwiejszy do zrealizowania za pomocą **bardziej elastycznych zasad postępowania, relacji technicznych i instrumentów**, bądź też poprzez organizację kursów doskonalących oraz opracowywanie podręczników przekazujących wiedzę, dzięki którym problemy ochrony środowiska doprowadzane są do świadomości już w fazie prac rozwojowych nad nowymi produktami, nowymi metodami produkcyjnymi i nowymi usługami. W tym celu można zastosować uproszczone procedury przyjęte w przypadku EMAS lub normy bezpieczeństwa i higieny w przypadku małych i średnich przedsiębiorstwa, jak to już kilkakrotnie zostało podkreślone w opinii EKES<sup>(3)</sup>.

3.5 Komitet podkreśla z naciskiem, że należy **przeciwdziałać wszelkim utrudnieniom lub opóźnieniom w procesie normalizacyjnym**. Również **zawyżone koszty oraz zburokratyzowanie** są sprzeczne ze wspólnotowymi zasadami upraszczania norm. W związku z tym Komitet w całości podziela wniosek końcowy **Rady w sprawie normalizacji** z dnia 1 marca 2002 roku, w którym stwierdzono, że „żywotność ogólnego systemu normalizacyjnego w Europie nie jest jeszcze zapewniona, uwzględniając szybko zmieniające się uwarunkowania europejskie i międzynarodowe, a także zmiany w tradycyjnych źródłach przychodów”<sup>(4)</sup>. Zdaniem Komitetu normalizacja musi być atrakcyjniejsza i bardziej użyteczna dla przedsiębiorstw i fachowców, ponieważ to właśnie do ich kompetencji należy lepsze włączanie aspektów ochrony środowiska do prac badawczo-rozwojowych nad produktami.

3.6 W celu zapewnienia optymalnych zdolności wytwórczych przedsiębiorstw należy w dalszym ciągu rozwijać istniejące mechanizmy umożliwiające **poszerzanie wiedzy wszystkich operatorów na temat ochrony środowiska oraz zapewniające aktywny udział** wszystkich zainteresowanych już od samego początku procesu normalizacyjnego. Oprócz aspektów technicznych, ekonomicznych i społecznych uwzględniane powinny być również problemy ochrony zdrowia, bezpieczeństwa i zadowolenia klientów. Szczególnie w ostatnich latach w centrum uwagi znajdowały się takie problemy jak ograniczenie i racjonalizacja zużycia zasobów naturalnych i energii, zmniejszenie ilości odpadów oraz szkodliwych emisji, a przede wszystkim **jakość** samego procesu opracowywania dobrowolnych norm technicznych, tak by zagwarantować ich przeniesienie na szczebel międzynarodowy.

<sup>(1)</sup> Przewodnik Międzynarodowej Komisji Elektrotechniki CEI/109 na temat „Aspekty ochrony środowiska – wprowadzenie do norm elektrotechnicznych”.

<sup>(2)</sup> Norma ISO/TR 14062 „Zarządzanie środowiskiem – uwzględnienie aspektów ochrony środowiska w projektowaniu i tworzeniu produktów”.

<sup>(3)</sup> Opinia EKES 560/1999 z 29 maja 1999 r. (Dz.U. nr C 209 z 22 lipca 1999 r.).

<sup>(4)</sup> Dz.U. C 66 z 15 marca 2002 r.

3.7 W związku z aktualnym procesem demokratycznym, który opiera się głównie na strukturach krajowych, zdaniem Komitetu celowym byłoby **przekazanie zainteresowanym podmiotom (grupom interesów) kompetencji w określaniu sposobu umożliwiającego uwzględnianie w normach aspektów ekologicznych, również przez odwołanie się do ekspertyz i konsultacji, unikając w ten sposób podejścia typu „z góry do dołu”.**

3.8 Komitet uważa, że proces opracowywania norm technicznych nie powinien wyprzedzać **zmian w kulturze**, które są niezbędne w niektórych branżach, by **uświadomić sobie ich rolę w kontekście zrównoważonego rozwoju. Szczególnego znaczenia nabiera tutaj rola Komisji w procesie podwyższania świadomości i „prognozowania” zmian kulturowych, który należy realizować przez upowszechnianie wiedzy i dobrych praktyk.**

3.9 Wysoka jakość dobrowolnie przyjmowanych norm technicznych stanowi istotny element ich **wartości dodanej na szczeblu europejskim**; zdaniem Komitetu taka jakość może być zapewniona jedynie poprzez **aktywny udział w procesie normalizacyjnym** wszystkich zainteresowanych, to znaczy ekspertów i przedstawicieli różnych branż przemysłowych oraz małych i średnich przedsiębiorstw, pracowników, konsumentów i organizacji pozarządowych. Duża liczba osób biorących w tym udział zapewni **właściwą równowagę pomiędzy wymogami ekonomicznymi, społecznymi i ekologicznymi oraz priorytetami w dziedzinie zdrowia i bezpieczeństwa.**

3.10 Zgodnie z **zasadą subsydiarności** uczestnictwo takie powinno być **w pierwszej kolejności zapewnione na szczeblu krajowym**, w szczególności w przypadku nowych Państw Członkowskich. Należy wspierać nie tylko aktywne i fachowe uczestnictwo ze strony **organizacji pozarządowych**, lecz również i przede wszystkim **ze strony małych i średnich przedsiębiorstw, które szczególnie w odniesieniu do swojej struktury i wielkości** wykazują duże potrzeby w zakresie poprawy dostępu do procesu normalizacyjnego. W związku z tym należy przypomnieć, że **struktury europejskie utworzone specjalnie dla małych i średnich przedsiębiorstw, takie jak NORMAPME**, powinny zostać wzmocnione i być optymalnie wykorzystane.

3.11 Komitet podkreśla konieczność podjęcia priorytetowych kroków mających na celu wspieranie przez Wspólnotę działań w zakresie **rozwoju potencjałów**, podejmowanych przez organizacje normalizacyjne i organizacje pozarządowe w **nowych Państwach Członkowskich**, jak również **projektów** dotyczących kształcenia specjalistów oraz sugeruje **utworzenie sieci baz danych**, w pełni **zdecentralizowanej, zapewniającej współdziałanie, możliwie jak najbliżej końcowych użytkowników**. Chodzi tu przede wszystkim o zapewnienie stałego i lepszego dostępu do informacji oraz świadome uczestnictwo wszystkich przedsiębiorstw w procesie normalizacyjnym.

3.12 W odniesieniu do określania **priorytetów** w pracy nad normami Komitet wyraża pogląd, że w dalszym ciągu należy je ustalać **w ramach zgodnego i dobrowolnego postępowania, z udziałem wszystkich zainteresowanych podmiotów**, oraz że należy unikać priorytetów motywowanych czysto politycznymi przesłankami, nie uwzględniając szczególnych cech wyrobów oraz przedsiębiorstw, które je produkują.

3.13 Co do odwoływania się przez Komisję do obowiązkowych upoważnień w ramach „nowego podejścia”, Komitet reprezentuje pogląd, że **stosowanie norm technicznych dotyczących środowiska naturalnego** powinno być wspierane nie przez odgórne decyzje, lecz raczej powinno się opierać **na szerokiej akceptacji produktów przyjaznych dla środowiska, przy jak najlepszym ukierunkowaniu interesów i potrzeb obywateli i konsumentów.**

3.14 Komitet wyraża przekonanie, że właściwie określone upoważnienia w ramach nowego podejścia przyczyniły się do pomyślnego rozwoju europejskiego rynku wewnętrznego i że obecnie sukces ten nie powinien zostać zneutralizowany przez wykorzystanie tych upoważnień w celu przeniesienia trudnych procesów decyzyjnych o charakterze politycznym do instytucji technicznych normalizacji.

3.15 W opinii Komitetu **przeniesienie europejskich norm technicznych na szczebel międzynarodowy** nabiera zasadniczego znaczenia w celu zapewnienia rzeczywistej obecności i pełnej konkurencyjności naszych produktów na rynku światowym. Dzięki porozumieniom podpisanym w Dreźnie i Wiedniu aktualnie ponad 83 % norm Europejskiego Komitetu Normalizacyjnego Elektrotechniki (CENELEC) i około 40 % norm Europejskiego Komitetu Normalizacji (CEN) wywodzi się z norm opracowanych przez międzynarodowe organizacje normalizacyjne ISO, CEI oraz UIT. W opinii Komitetu **nie należy dopuszczać do tego, aby wymogi normalizacji w obszarze ochrony środowiska były interpretowane jako bariera techniczna w handlu w ramach porozumienia TBT Światowej Organizacji Handlu**, czy też element negatywnie wpływający na konkurencyjność przedsiębiorstw europejskich na rynku światowym. W tym względzie konieczne jest przyjęcie proaktywnej postawy nie tylko w dialogu transatlantyckim (TABD), lecz również w dialogu z Japonią (EJBD) i Mercosur (MEBF), tak by nie pogłębiać zróżnicowania występującego pomiędzy normami europejskimi i normami międzynarodowymi.

#### 4. Uwagi szczegółowe

4.1 Uczestnictwo: należy zwrócić uwagę na to, by szeroki udział zainteresowanych nie spowolnił procesu przyjmowania i zmian norm, który trwa średnio od trzech do pięciu lat. **Zasada subsydiarności musi przy tym znaleźć pełne zastosowanie. Na szczeblu krajowym** musi być zapewnione uczestnictwo wszystkich zainteresowanych podmiotów, w szczególności przedsiębiorców i pracowników, podczas gdy **na szczeblu europejskim** przedstawiciele narodowych gremiów normalizacyjnych powinni wносить jedynie swoje ustalone już wcześniej stanowiska. Na tym poziomie musi być również zapewniony udział przedstawicieli europejskich stowarzyszeń reprezentujących interesy małych i średnich przedsiębiorstw oraz zainteresowanych organizacji pozarządowych (NGO), przy czym również i w tym przypadku przekazywane są wcześniej ustalone stanowiska poszczególnych organizacji.

4.2 Współpraca: Komitet przypisuje szczególne znaczenie **regularnej wymianie wiedzy zawodowej, tworzeniu kodeksów postępowania na bazie dobrowolnej oraz sprawdzonych przykładów dobrej praktyki**. Powinno się jednak przy tym korzystać z istniejących już instrumentów (porównaj pkt. 3.3.3), które ze względu na nowe Państwa Członkowskie powinny być wzmocnione i rozbudowywane.

4.3 Kultura: **wytworzenie europejskiej kultury normalizacyjnej w obszarze techniki** obejmującej również aspekty społeczno-ekonomiczne i ekologiczne stanowi priorytetowy cel dla przedsiębiorstw i ich zrzeszeń, a w szczególności dla małych i średnich przedsiębiorstw, jak również organizacji pracowniczych i grup interesów. W celu zapewnienia pogłębienia swojej wiedzy na tematy związane z normalizacją techniczną oraz kompetentnego reprezentowania na różnych płaszczynach organizacje konsumentów i ochrony środowiska wymagają wsparcia finansowego nie tylko na szczeblu krajowym, lecz także na szczeblu europejskim.

4.4 Finansowanie: **konieczność wieloletnich pozycji budżetowych, na szczeblu krajowym i wspólnotowym**, dotyczących przedsięwzięć organizowanych na rzecz dokształcania zawodowego i kształtowania świadomości. Fundusze te powinny być przydzielane w szczególności organizacjom normalizacyjnym na szczeblu krajowym i europejskim, partnerom społecznym i organizacjom reprezentującym najróżniejsze grupy społeczeństwa cywilnego.

4.5 Priorytety: określanie **priorytetów** w opracowywaniu nowych norm technicznych powinno być przekazane do swobodnej oceny wszystkich zainteresowanych, którzy są bezpośrednimi uczestnikami w procesie normalizacyjnym, ponoszącymi za to pełną odpowiedzialność. Priorytety nie mogą być narzucane odgórnymi decyzjami. Instrumenty: Systematyczne wykorzystywanie **instrumentów** – takich jak wymienione w pkt. 3.3.1 do 3.3.3 – niezbędnych do uwzględniania aspektów ochrony środowiska w opracowywanych normach należy traktować **jako ofertę** skierowaną do uczestników dobrowolnego procesu normalizacji technicznej, a nie **jako przymus**.

4.6 Ocena: **opracowanie i ocena wyników** uzyskanych w toku realizacji przedsięwzięć zmierzających do kształtowania świadomości oraz doskonalenia zawodowego, jak również umacniania międzynarodowych i europejskich organizacji normalizacyjnych, również poprzez udział w nich kompetentnych przedstawicieli organizacji pozarządowych (NGO) oraz małych i średnich przedsiębiorstw (MSP), powinny stanowić dla Komisji, Rady, Parlamentu Europejskiego oraz Komitetu Ekonomiczno-Społecznego podstawę do sporządzania **co dwa lata raportów** oraz **dokonywania co pięć lat kontroli** działań i strategii Wspólnoty w tej dziedzinie.

## 5. Podsumowanie

5.1 EKES jest przekonany o konieczności przyspieszenia procesu normalizacji we wszystkich jego aspektach, w tym dotyczących ekologii, jednak bez jego przeciążania, mając na celu zapewnienie rozwoju rynku wewnętrznego na wysokim poziomie. Chodzi o to, by proces normalizacji był skutecznym, mało kosztownym i niezbiurokratyzowanym, zaś zdolności instytucjonalne Państw Członkowskich wcześniej odpowiednio dostosowane.

5.2 Zdaniem EKES proces mający na celu włączenie aspektów ekologicznych do europejskiego systemu normalizacji powinien postępować przy pełnym poszanowaniu zasady subsydiarności, która powinna gwarantować w nim pełny udział wszystkim jego uczestnikom, a w szczególności małym i średnim przedsiębiorstwom oraz organizacjom pozarządowym, szczególnie na szczeblu krajowym/regionalnym, który jest najbliższy dla zainteresowanych stron.

5.3 Rozwój rynku światowego i otwarcie na handel światowy wielkich państw takich jak Chiny, Indie i Rosja wymuszają jako priorytet przeniesienie aktualnie obowiązujących europejskich przepisów technicznych na szczebel międzynarodowy, zgodnie z postanowieniami porozumień z Drezna i Wiednia, w celu przełożenia rozwiązań normalizacyjnych na korzyści handlowe w przypadku przedsiębiorstw europejskich.

5.4 Zdaniem EKES cel powinien polegać na osiągnięciu maksymalnej kompatybilności pomiędzy przepisami w dziedzinie ochrony naturalnego środowiska i dobrowolnymi normami technicznymi, wynikającymi ze zwiększonej wrażliwości na sprawy naturalnego środowiska i jakość.

5.5 EKES nalega na wzmocnienie platformy wymiany dobrych praktyk i dialogu w celu rozwijania wiedzy pomiędzy partnerami społecznymi: europejskimi i krajowymi instytucjami normalizacji, przemysłem, małymi i średnimi przedsiębiorstwami, przedstawicielami pracowników, organizacjami konsumentów, organizacjami pozarządowymi – wszystko w celu wspierania rozwoju procedur normalizacji zgodnie ze Strategią Lizbońską oraz zasadami zrównoważonego rozwoju i konkurencyjności.

5.6 W szczególności należy:

- wspierać europejską kulturę normalizacji technicznej na rzecz UE;
- zaplanować działania w zakresie szkolenia ekspertów i tworzenia odpowiednich, powszechnie dostępnych baz danych;
- integrować stopniowo europejski system normalizacji i ochronę środowiska naturalnego;
- stymulować reakcje od strony popytu (to znaczy uczuć konsumentów) w celu poprawy popytu na rynku, z zachowaniem zrównoważonego wykorzystywania zasobów naturalnych, surowców oraz wyrobów gotowych i pakowanych;
- osiągnąć odpowiednią równowagę pomiędzy obroną priorytetowych aspektów bezpieczeństwa, higieny i zdrowia oraz ogólnych aspektów związanych z ochroną środowiska naturalnego z uwzględnieniem Protokołu z Kioto;
- w pełni stosować zasadę subsydiarności, wspierając udział wszystkich zainteresowanych stron na szczeblu krajowym/regionalnym;

- wspierać bardziej elastyczne sposoby zachowań, które prowadzą do procesu normalizacji korzystnego dla naturalnego środowiska, w celu udzielania pomocy szczególnie małym i średnim przedsiębiorstwom w procesach technicznych, tak by mogły one produkować nowe produkty, wprowadzać nowe procesy i nowe usługi;
  - rozwijać platformę wymiany między Strategią Lizbońską na rzecz rynku wewnętrznego a planem działania na lata 2004-2010 na rzecz naturalnego środowiska i zdrowia,
- mając na celu upowszechnianie dialogu fachowców pomiędzy wszystkimi zainteresowanymi stronami w procesie normalizacji: CEN, CENELEC, ETSI, małymi i średnimi przedsiębiorstwami, ANEC (konsumentami), TUTB (przedstawiciele pracowników), ECOS (organizacje ekologiczne), przemysłem, dystrybucją i usługami;
- wspierać rozwój podstawowej normalizacji technicznej w przypadku przepisów dotyczących jakości produktów i metod w dziedzinie produkcji rolnej i produkcji żywności.

Bruksela, 15 września 2004 r.

Przewodniczący  
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego  
Roger BRIESCH

## Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego sprawie rolnictwa w strefach podmiejskich

(2005/C 74/12)

Dnia 17 lipca 2003 r. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny na podstawie art. 29 ust. 2 regulaminu wewnętrznego postanowił opinię w sprawie „rolnictwa w strefach podmiejskich”.

Sekcja ds. Rolnictwa, Rozwoju Wsi i Środowiska Naturalnego, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, uchwaliła swą opinię dnia 6 lipca 2004 r. Sprawozdawcą był Joan CABALL I SUBIRANA.

Na 411. sesji plenarnej w dniach 15-16 września 2004 r. (posiedzenie z dnia 16 września 2004 r.) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny 132 głosami, przy 3 głosach wstrzymujących się, przyjął następującą opinię:

### 1. Wstęp

#### 1.1 Działalność produkcyjna uwarunkowana przez sąsiedztwo miast

1.1.1 Kwestia przestrzeni podmiejskich stanowi przedmiot zainteresowania i debaty na różnych forach europejskich, w tym również w Europejskim Komitecie Ekonomiczno-Społecznym. Jest to bowiem problem coraz bardziej odczuwalny w wielu gminach w Unii, wynikający z rozwoju miast, przemysłu, usług, infrastruktury komunikacyjnej i transportowej itp., który to rozwój pochłania przestrzeń kosztem arealu przeznaczonego pod produkcję rolną; w rezultacie na coraz większej liczbie obszarów produkcja rolna ulega marginalizacji lub traci konkurencyjność.

1.1.2 Produkcja rolna w strefach podmiejskich jest uwarunkowana sąsiedztwem miast, w którym się rozwija i które oddziałuje na nią negatywnie, osłabiając jej opłacalność ekonomiczną. Te niekorzystne wpływy stanowią zasadniczą przyczynę degradacji środowiska naturalnego na danym obszarze i pogarszają stosunki społeczne między miastem a wsią. Jeśli powstające w ten sposób antagonizmy nie będą właściwie rozstrzygane i rozwiązywane, mogą one znacznie ograniczyć możliwości przetrwania samej produkcji rolnej.

1.1.3 Do tradycyjnych problemów obszarów rolnych w strefach podmiejskich dodać należy świeżo powstałe zjawisko,

polegające na dążeniu do ochrony wolnych przestrzeni wokół miast, pozbawionych jednak produkcji rolnej. Taka wizja tych obszarów równa się w istocie koncepcji tzw. parków tematycznych, gdzie wszystko jest sztuczne, wyrwane z naturalnego kontekstu i bezosobowe; uzasadniające ją kryteria estetyczne wywodzi się błędnie z wymogów ochrony różnorodności biologicznej oraz z koncepcji krajobrazu wiejskiego zmierzającej do zmarginalizowania rolnictwa lub zamknięcia go w skansenie.

1.1.4 Wspólna polityka rolna UE (WPR) kładzie nacisk na dywersyfikację gospodarczą przedsiębiorstw rolnych poprzez rozszerzanie działalności w sposób zapewniający rolnikom nowe źródła dochodu. Należy podkreślić, że krajobraz wiejski, tj. krajobraz z polami uprawnymi, zwierzętami, łąkami i przede wszystkim rolnikami nie może istnieć bez samego rolnictwa.

1.1.5 Wszystkie wymienione czynniki (presja sąsiedztwa miast, koncepcja rolnictwa bez rolników i reforma WPR) pociągają za sobą znaczne utrudnienia dla ciągłości i stabilności rolnictwa w strefach podmiejskich – o wiele poważniejsze niż w innych strefach rolniczych o podobnych warunkach naturalnych, co przekłada się na wyższe ryzyko zanikania działalności rolnej.